

**PETER ĎURČO, MÁRIA VAJIČKOVÁ,
SIMONA TOMÁŠKOVÁ:
KOLLOKATIONEN IM SPRACHSYSTEM
UND SPRACHGEBRAUCH. EIN LEHRBUCH.**

Katarína Hromadová

Lekárska fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave

Ďurčo, Peter – Vajičková, Mária – Tomášková, Simona. 2019. *Kollokationen im Sprachsystem und Sprachgebrauch. Ein Lehrbuch*. Nümbrecht: Kirschverlag, 228 s. ISBN 978-3-943906-45-5

Publikácia vznikla v rámci projektu KEGA s názvom Lingvistický opis, didaktizácia a integrácia problematiky kolokácií ako relevantnej súčasti slovnej zásoby do učebných plánov a učebných materiálov pre vysokoškolské štúdium.

Prináša detailný prehľad najnovších teórií týkajúci sa výskumu kolokácií, ktorý je založený na princípoch korpusovej lingvistiky. Čitateľ tu nájde aj štruktúrny, možno tradičnejší pohľad nielen na základný pojem kolokácia, ale aj výraznú snahu o priblíženie komplexnosti a multifunkčnosti jeho postavenia v rámci jazykového systému. Toto spojenie je aspekt, ktorý v doterajších publikáciách v oblasti kolokačného výskumu výrazne chýbal.

Vysokoškolská učebnica pozostáva z piatich kapitol. Významným inovatívnym prvkom je ukončenie každej kapitoly úlohami a otázkami pre študentov, ktorí informácie obsiahnuté v textoch následne podrobujú kritickej analýze. V publikácii teda nenájdeme iba jednostranné sprostredkovanie informácií smerom k študentom, ale autori zostavili aj množstvo rôznorodých aktivít, ktorých cieľom je následné upevnenie vedomostí, ich transformácia a prepojenie so znalosťami a skúsenosťami získanými aj v iných oblastiach ich štúdia.

Autorkou viacerých kapitol je prof. PhDr. Mária Vajičková, CSc., ktorá sa vo svojej bohatej publikačnej činnosti podrobne venuje teoretickým aspektom lexikálnych jednotiek ako aj ich didaktickej hodnote v pedagogickej praxi. V tejto práci podrobuje kritickej analýze viaceré komplexné témy, začína ústredným pojmom kolokácie, venuje sa historickému pozadiu vývinu tohto termínu ako aj

jeho vyhraneniu voči iným systémovým jazykovým jednotkám, jeho klasifikácii a typológii, následne textotvorným a diskurzným aplikačným možnostiam. Podrobne analyzuje vzťah kolokácií k textu: „*Schon in den ersten Kollokationsauffassungen wurde darauf verwiesen, dass Kollokationen als Textbausteine zuerst Textelemente sind und erst durch ihr rekurrentes, also wiederholtes Vorkommen und die damit zusammenhängende Stabilisierung in den Lexikalisierungsprozess eintreten können.*“¹

Druhá kapitola je dielom prof. Petra Ďurča, CSc., jeho prístup ku problematike kolokácií je založený na výsledkoch analýz korpusovej lingvistiky, ktoré poukazujú na kombinačné a transformačné možnosti slovných spojení ako aj rôzne typy ekvivalencie a kolokačné schémy lexém. Autor tejto kapitoly uvádza, že prístupy ku kolokáciám sa rôznia a jednotná, či jednoznačná taxonómia nie je z hľadiska komplexnosti týchto jednotiek možná. „*Die Meinungen in der Forschung über den Status der Kollokationen gehen auseinander, weil es sich bei den festen Wortverbindungen strukturell, funktional und semantisch um sehr heterogene Einheiten handelt. Die Forschungsliteratur sucht Antworten auf die Fragen der Klassifikation und Grenzen der festen Wortverbindungen. Diese reichen von typischen bzw. usuellen Wortkombinationen über sogenannte Kollokationen, teildiomatische Wortverbindungen bis zu opaken idiomatischen Gebilden. Einige Autoren zählen alle festen Wortverbindungen zum Untersuchungsobjekt der Phraseologie, andere dagegen schließen die schwach idiom die schwach idiomatischen bzw. nichtidiomatischen aus diesem Bereich aus. Sehr umstritten sind vor allem die sogenannten Kollokationen.*“²

Tretiu kapitolu spracovala Mgr. Simona Tomášková, PhD. Čitateľ tu nájde texty k pragmatickým aspektom kolokácií v ústnej komunikácii a diskurzu, kolokácie rozoberá z pohľadu ich funkcie v konkrétnych jazykových situáciách, bližšie sa venuje aj sémanticky podmieneným možnostiam ich modifikácie. Svoje tvrdenia dokladá širokým spektrom príkladov z analyzovaného jazykového materiálu, uvádza aj postupy práce s konkrétnymi korpusmi, napr. „*das Verb erteilen kommt in der gesprochenen Sprache in der Kollokation jmdm. das Wort erteilen vor. Mit dieser Kollokation werden oft Adverbien wie zunächst oder jetzt verbunden, dessen Aufgabe es ist, den Zeitpunkt im Diskurs zu markieren, zu dem die Rederechtübergabe stattfindet: ich erteile jetzt Herrn ... das Wort.*“³ Prehľadným a schématickým spôsobom prezentuje mieru asociatívnosti kolokácií.

¹ Vajičková, M.: Kollokationen im Sprachsystem und Sprachgebrauch, 2019, str. 133

² Ďurčo, P.: Kollokationen im Sprachsystem und Sprachgebrauch, 2019, str. 51

³ Tomášková, S.: Kollokationen im Sprachsystem und Sprachgebrauch, 2019, str. 170

V poslednej kapitole sa autori spoločne venujú didaktickým aspektom kolokácií a problematike analýze chýb. Najčastejšie chyby sú rozdelené do skupín, autori analyzujú dôvody, ktoré k nim viedli, tvrdenie sú opäť doložené konkrétnymi príkladmi. Následne autori poukazujú na možnosti práce s kolokačným slovníkom a venujú sa pojmu kolokačná kompetencia.

Dôkazom naozaj výrazného aplikačného charakteru publikácie je aj kapitola so širokou škálou typológie cvičení, ktoré by boli vhodné pre prácu s kolokáciami na hodinách nemeckého jazyka.

Publikácia ponúka svojim obsahom komplexný prehľad na najnovšie výskumy, ale aj sporné body v oblasti kolokácií a svojim spracovaním inovatívny prístup v sprostredkovaní množstva informácií študentom využitím aktivizujúcich prístupov.

Práca tohto typu už dlhšiu dobu absentovala v študijných materiáloch určených pre študentov germanistiky. Aj keď sa pojmu kolokácie na teoretickej úrovni venujú viaceré odborné texty, takto ucelený pohľad na problematiku s následným prepojením na praktické využitie teoretických znalostí, ako už aj podtitul publikácie napovedá, je ojedinelým a veľmi vítaným počínom.

Mgr. Katarína Hromadová, PhD.
Ústav cudzích jazykov
Lekárska fakulta
Univerzity Komenského v Bratislave
Špitálska 24
813 72 Bratislava
katarina.hromadova@fmed.uniba.sk